

Operans utveckling 1600- till i dag i stora drag

1500-talet	Många "förformer" till operan. Hovevenemang med sång, dans och teater. Man studerade antikens dramer, sökte musik som kunde sätta ordet i centrum.	
1600	Operans "födelse" – Jacopo Peri: Euridice, den första bevarade operan	Claudio Monteverdi
1607	Monteverdi: Orfeo – premiär i Mantua - ordet och handlingen i fokus - försök till "rekonstruktion" av det grekiska dramat - mytologiska och historiska teman	
1637	Första offentliga operahuset i Venedig. En publik konstform för alla samhällsskikt. Den komiska operan utvecklas successivt under andra hälften av 1600-talet Den har mer "familjära" ämnen och hämtar stoff från commedia della arte bla. Musiken blir alltmer konstfull. Virtuositet prisas mer o mer.	A. Scarlatti (Italien) J. B. Lully (Frankrike) H. Purcell (England)
1700-1730	Opera seria med bl a Händels operor. - musiken och sången/sångaren i fokus - recitativ och aria avlöser varann. - stjärnkult. Kastrater och divor - Scenbilden alltmer spektakulär. - teatralt, formbundet.	G. F. Händel
1728	The beggar's opera av John Gay/Cristoph Pepusch – en satir i enkel balladform. Ifrågasätter den rådande stilen och stjärnkulten. Enklare former utvecklas parallellt med opera serian. Opera buffa och opera seria blir nu olika genrer.	
1760-tal	Gluck reformerar operan - ordet och handlingen på nytt i fokus	C. W. Gluck
1780-90tal	Mozart utvecklar operan. - musik och handling - "vanliga människor" i handlingen - mer mångfasetterade karaktärer - ensemblerna växer och vävs samman. Recitativ och arior OCH ensembler. - "realism" i sin tids bemärkelse. Sångspelet utvecklas – enklare musik och talad dialog I fransk tradition kallas formen därefter för "Opera comique"	W. A. Mozart
1800-1840	Belcantotraditionen utvecklas utifrån kastratskolorna i Italien. Virtuositet och melodiöst. En vurm för idealisering och övernaturlighet – spökcener, sömngångarscener, vansinnesscener. "Förromantik" Buffatraditionen löper parallellt med commedia-scenarier	G. Rossini V. Bellini G. Donizetti
1840-80	Grand opera i Frankrike. Wagner och Verdi. Nummeroperan utvecklas. Alltmer mot en sjungen "dialog"	Wagner, Verdi
1850-1920	Operetten utvecklas	Offenbach, Strauss
1890tal	Verismen – operans motsvarighet till naturalism	Leoncavallo, Puccini
1900talet	Musikdramat utvecklas. Man blandar former och begrepp. - Neoklassicism - Man leker med äldre stilar Influenser från film och andra musikgenrer	Stravinsky

Några exempel på genrer/begrepp:

Definition på Opera vid 1600talets början: musiken bär handlingen genom stycket. Ingen talad dialog.

Definitionen luckras upp efter hand. Talad dialog förekommer ibland. Idag kan opera vara många sorters musikdramatik. Men fortfarande är musiken och sångens bärkraft central.

Opera seria = Tragisk, eller mer "allvarlig" opera. Historiska och mytiska teman. (1700talet)

Opera buffa = komisk opera. Mer vardagliga ämnen. Vanliga människor. Ofta commedia dell'arte-förebilder.

Opera Comique = först sångspelstrad. i 1700taletsslut, men utvecklas till att betyda opera med talad dialog (inte kom.)

Grand opera = Femakters opera med stora körer och orkester, fransk tradition. (1800talet)

Melodram = talad teater med orkester – en sorts föregångare till både musikal och film. (1800talet)

Operett = Lättare opera, med slagkraftiga nummer och talad dialog. Enklare ämnen. (1850-talet o framåt)

Musikal = Utvecklas i början av 1900talet och tar över operettens roll. Elförstärkt sång o musik.

Efter hand utvecklas många blandformer

De vanligaste Röstfacken:

Sopran

- koloratorsopran	Nattens drottning; Gilda; Rosina; Italienskan i Alger
- lyrisk sopran	Puccini - Mimi, Madame Butterfly, Mozart - Grevinnan
- dramatisk sopran	Verdi – Desdemona, Aida; Wagner – Isolde
- subrett	Mozart - Susanna, Zerlina

Mezzosopran

- lyrisk	Mozart – Cherubin, Dorabella; Rossini – Rosina, Askungen
- dramatisk	Bizet – Carmen; Verdi – Amneris

Alt

Wagner – Erda; Tjajkovskij – Amman

Tenor

- lyrisk	Mozart – Tamino; Rossini; Bellini
- dramatisk	wagner mfl
- spinto	Verdi – hertigen; Puccini – Rodolphe

Baryton

- lyrisk	Mozart – Guglielmo; Greven
- dramatisk	Puccini; Verdi

Basbaryton

Mozart – Leporello, Don Alfonso

Bas

Mozart – Sarastro; Verdi – Kung Filip

Under 16-1700talet är det vanligt med kvinnor i mansroller ibland. Den musikaliska klangen styr, och teaterstilen icke-naturalistisk. I början av 1700-talet blir kastraten den stora stjärnan, och gör de flesta manliga hjälteroller. Kvinnor förekommer dock fortfarande i mansroller.

Tenoren är oftast en komisk eller karaktärsfigur.

Under 1800-talet, när kastrateran är slut blir tenorer och sopraner de som bär hjälterollerna oftast.